

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinde Duygusal Zekâ Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi

Ali Kemal TAŞKIN¹ Özden TAŞĞIN² Mehmet Hakan BAŞARAN³ Cengiz TAŞKIN⁴

¹ Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Gaziantep, Türkiye.

² Nevşehir Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Nevşehir, Türkiye.

³ Beden Eğitimi Öğretmeni, Ordu, Türkiye.

⁴ Beden Eğitimi Öğretmeni, Gaziantep, Türkiye.

ÖZET

Günümüzde bireylerin hem iş hem de özel hayatlarında, çevrelerindeki kişiler ile kurdukları ilişkilerde, duygusal zekâya sahip olmalarının ve bunu etkili bir şekilde kullanabilmelerinin önemi daha çok vurgulanmaktadır. Duygusal zekâsı yüksek olan bireyler, kendilerini tanıyan ve ihtiyaçlarını bilen, güçlü ve zayıf yanlarının farkında olan, duygularını kontrol etmeyi başarabilen ve etkili ilişkiler kurabilen kişilerdir. Bu çalışmada, beden eğitiminde okuyan öğrencilerin duygusal zekâ düzeylerinin bazı sosyo-demografik özellikler bakımından incelenmesi amaçlanmıştır. Örneklem alınan öğrencilerin duygusal zekâ ölçeği puanlarının cinsiyete, öğrenim gördükleri alana ve spor branşlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemektir. Araştırmada, Türkiye uyarlamasını Acar'ın yaptığı Reuven Bar-On'un 88 soruluk maddeden oluşan duygusal zekâ anketi uygulanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ve hesaplanmış değerlerin bulunmasında SPSS 10.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Normallik sınamasına göre, normal dağılım gösteren veriler için parametrik testlerden bağımsız gruplarda t testi ve One – Way ANOVA, normal dağılım göstermeyen veriler için nonparametrik testlerden Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis H testleri kullanılmıştır. Varyans homojenliğine göre ise Post Hoc Multiple Comparisons testlerinden Tamhane testi kullanılmıştır. Bu çalışmada hata düzeyi 0.05 olarak alınmıştır. Yapılan bu çalışmada, duygusal zekâya ilişkin, kişisel beceriler, uyumluluk ve kişiler arası beceriler için elde edilen puanlar cinsiyetler, bireysel ve takım sporları bakımından incelendiğinde anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($P>0,05$). Stresle başa çıkma ve genel ruh durumu için elde edilen puanların, bireysel ve takım sporları bakımından incelenmesinde de anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($P>0,05$). Ayrıca stresle başa çıkmada bölümler arasında, genel ruh durumunda da cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($P>0,05$). Duygusal zekâya ilişkin, kişiler arası beceriler, uyumluluk, genel ruh durumu ve kişisel beceri puanları bölümler bakımından incelendiğinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($P<0,05$). Stresle başa çıkma için elde edilen puanların karşılaştırılmasında cinsiyetler bakımından anlamlı farklılık bulunmuştur ($P<0,05$).

Anahtar Kelimeler: Duygusal zekâ, beden eğitimi, spor branşları.

Examine Of Emotional Intelligence Levels on Physical Education Students According To Some Variables

ABSTRACT

At the present day, it is lay emphasis on important to exert effectively of emotional intelligence to establish relations with friends and acquaintances either business life or private life of persons. As regard as emotional intelligence height in persons who supplied self-identity and prove the needs, notice consuming and deficient, have command over one's temper establish relations with friends and acquaintances. In this study, is aimed to examine of emotional intelligence levels some socio-demographic characteristic on physical education students. Also, it is determinate difference in emotional intelligence scale points according to gender, area of instruction, and sport branches of students in sampling. In this study, the emotional intelligence scale, which was designed by Reuven Bar-On and enhanced to Turkish adaptation by Acar, was used for students. SPSS 13.0 statistical program was used for evaluation and calculation of the data. In order to explain difference between measurements, Mann-Whitney U and t – test and One-Way ANOVA and Kruskal Wallis H was used according to the results of the test of normality and Tamhane test from Post Hoc Multiple Comparisons tests was used according to the results of the homogeneity of variance. The significance level was taken as 0.05. We did not find any statistical differences between gender, and individual sports for personal skills, compatibility and interpersonal skills ($P>0,05$). Also, we did not find any statistical differences between team and individual sports for overcome stress and general emotional state ($P>0,05$). Again, we did not find any differences disciplines between for overcome stress and gender between for general emotional state ($P>0,05$). On the other hand, It was found that disciplines between for interpersonal skills, compatibility, general emotional state and personal skills ($P<0,05$). In the compares derived points for personal skills and compatibility in overcome stress in gender was a founded significant difference ($P<0,05$).

Key words: Emotional intelligence, physical education, sport branches.

GİRİŞ

Beynin düşünen ve duygusal parçaları genelde yaptığımız her şeyde birlikte çalışıyor ve gerek iş yaşamında gerekse özel yaşamda başarılı ve mutlu

olmak, insanların duygusal zeka becerilerine bağlıdır (7). Duygusal zeka bir kişinin kendisinin ve başkalarının duygularının farkında olabilmesi, onları ayırt edebilmesi ve kişinin düşüncesi ve eyleminde bu bilgiyi kullanabilmesidir (17).

Yıllardır, bireyin işlevselliğinin ve başarısının IQ ile doğru orantılı olduğu bilinmekteydi. Ancak son zamanlarda artık duygusal zeka, yani EQ'nun da başarıda önemli rolü olduğu düşünölmeye başlanmıştır. IQ daha çok bireyin zeka fonksiyonlarını değerlendirmekte, buna karşılık EQ bireyin duygusal sentez, tespit ve fonksiyonlarını ortaya koymaktadır (3). IQ ve EQ birbirlerine karşıt değil, birbirinden ayrı yetilerdir. Bütün bireylerde, akıl ve duygusal hassasiyet karışıkır. Aslında IQ ve duygusal zekanın bazı yönleri arasında az da olsa bir bağlantı vardır, ancak bu o kadar ufaktır ki, IQ ile duygusal zekanın birbirinden bağımsız olgular olduğunu açıkça ortaya koymaktadır (6).

Duygusal zekası yüksek olan bireyler, kendilerini tanıyan ve ihtiyaçlarını bilen, güçlü ve zayıf yanlarının farkında olan, duygularını kontrol etmeyi başarabilen ve etkili ilişkiler kurabilen kişilerdir (4). Bireylerin duygusal zeka düzeyleri kalıtsal olarak tayin edilmediği gibi, gelişimi de ilk çocukluk dönemlerinde gerçekleşmemektedir. Genetik olarak sabit olan IQ'nun aksine, duygusal zekanın öğrenilme olasılığı fazladır (19). Öğrenilebilir bir takım becerilerden oluşan EQ bireyin yaşı ilerledikçe gelişebilmektedir. İlerleyen yaşlarıyla birlikte bireylerin toplumsal ilişkileri ve çevrelerindeki olayları daha dengeli değerlendirmeye başladıkları, daha uyumlu, daha kontrollü ve genel olarak etkin iletişim kurabildikleri belirtilmektedir (8).

İnsanın gerek spor yapan kişi olarak gerekse sadece seyirci olarak motivasyonları ve heyecan davranışları spor psikolojisinin önemli bir bölümünü oluşturur. Spor performansları ve yarışmalara ilgili olarak insanların psiko-sosyal ya da grup davranışları da bir başka ilgi alanıdır (12). Sporcunun sahip olduğu psiko-fizik denge durumuna kavuşması için yoğun duyguların ortadan kaldırılması gerekir. Aksi takdir de sporcuyu oyunda tutmaya devam etmek ve sonuç beklemek büyük hata olur (10).

Dolayısıyla bu çalışmanın amacı, beden eğitimi öğrencilerinde duygusal zekâ düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesidir.

MATERYAL VE METOT

Araştırmanın evrenini Beden Eğitimi ve spor öğretmenlik, antrenörlük ve yöneticilik Öğrencilerinden olmak üzere toplam 486 öğrenci bu araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Araştırmada Kullanılan Bilgi Toplama Araçları

Bu çalışmada Türkiye uyarlamasını Acar (1) ın yaptığı Dr. Reuven Bar-On'un duygusal zekâ anketi uygulanmıştır. Araştırmada kullanılan duygusal zekâ

anketi 88 soruluk maddeden oluşmaktadır. Bu anket araştırmada seçkisiz olarak belirlenen beden eğitimi öğrencilerine uygulanmakla birlikte uygulama için zaman sınırlaması yoktur.

Duygusal Zekâ Anketi

Haifan Üniversitesi'nden Dr. Reuven Bar-On'un geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarını yaptığı Bar-On EQ anketi, şimdiye kadar birçok akademik çalışmada kullanılmıştır ve halen de bu konuda çalışan kişiler bu anketin duygusal zekâyı en iyi ölçen araç olduğunu ifade etmektedirler. Üç İngilizce okutmanı tarafından ayrı ayrı Türkçeye çevrilen anket, dördüncü kişi tarafından tekrar İngilizceye çevrilmiştir. Anketin orijinali ve yapılan çeviri karşılaştırılmış, yanlış anlaşılma tehlikesi olan ifadeler yeniden gözden geçirilmiştir. Anket 5 li likert ölçeğinde hazırlanmış olup, sorulan sorulara 1. Tamamen katılıyorum, 2. Katılıyorum, 3. Kararsızım, 4. Katılmıyorum, 5. Kesinlikle katılmıyorum. Şeklinde cevap verilmesi istenmektedir.

Anketin güvenilirliğini artırmak amacıyla, anketin içinde yer alan önermeler arasında iç tutarlılık güvenilirlik analizi ile test edilmiştir. Buna göre, 88 ifadenin yer aldığı anketin toplam boyutları itibari ile Alpha katsayısı 92,12 olup, kabul edilebilir düzeydedir. Temel alt boyutlardan, kişisel beceriler boyutunun Alpha katsayısı 83,73; Kişiler arası beceriler boyutunun Alpha katsayısı 77,87; Uyumluluk boyutunun Alpha katsayısı 65,42; Stresle başa çıkma boyutunun Alpha katsayısı 73,14; Genel ruh durumu boyutunun Alpha katsayısı 75,06 olup kabul edilebilir düzeydedirler. Anketteki 88 sorunun alt boyutlara dağılımı ise;

Kişisel Beceriler: 2, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 15, 17, 19, 20, 21, 22, 24, 26, 27, 28, 35, 38, 39, 44, 47, 53, 55, 64, 69, 73, 84, 86

Kişiler Arası Beceriler: 16, 25, 30, 32, 34, 42, 43, 45, 46, 48, 49, 57, 59, 62, 67, 77, 79, 81

Uyumluluk: 1, 4, 12, 18, 23, 33, 50, 51, 52, 56, 58, 61, 71, 82, 87

Stresle Başa Çıkma: 3, 6, 11, 29, 36, 41, 60, 63, 66, 68, 70, 75, 80

Genel Ruh Durumu: 5, 31, 37, 40, 54, 65, 72, 74, 76, 78, 83, 85

İstatistiksel Analiz

Elde edilen verilerin hesaplanmasında ve değerlendirilmesinde SPSS istatistik paket programı kullanılacak olup, analizler t testi ANOVA ve Ki-Kare testi ile yapılacaktır. Ayrıca verileri ortalama ve standart sapmalar verilerek özetlenecektir. Verilerin değerlendirilmesinde ve hesaplanmış değerlerin bulunmasında SPSS 10.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Normallik sınamasına göre, normal dağılım gösteren veriler için parametrik testlerden bağımsız grupta t testi ve One – Way ANOVA, normal dağılım göstermeyen veriler için nonparametrik

testlerden Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis H testleri kullanılmıştır. Varyans homojenliğine göre ise Post Hoc Multiple Comparisons testlerinden Tamhane testi kullanılmıştır. Bu çalışmada hata düzeyi 0.05 olarak alınmıştır.

BULGULAR

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya katılan deneklerin duygusal zekalarına ilişkin kişisel beceriler ve uyumluluk için elde edilen puanlar cinsiyetler bakımından incelendiğinde bayan ve erkek denekler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($P>0,05$). Stresle başa çıkma için elde edilen puanın cinsiyetler bakımından karşılaştırılmasında ise bayan ve erkekler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($P<0,05$). Bu karşılaştırmada stresle başa çıkma puanına bakıldığında erkek denekler için elde edilen ortalama puanın bayanlardan daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılan deneklerin duygusal zekalarına ilişkin kişiler arası beceriler ve genel ruh durumu için elde edilen puanlar

cinsiyetler bakımından incelendiğinde bayan ve erkek denekler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($P>0,05$).

Araştırmaya katılan deneklerin duygusal zekalarına ilişkin kişisel beceriler ve uyumluluk için elde edilen puanlar bölümler bakımından incelendiğinde öğretmenlik, antrenörlük ve yöneticilik bölümleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($P<0,05$). Stresle başa çıkma için elde edilen puanın bölümler bakımından karşılaştırılmasında ise öğretmenlik, antrenörlük ve yöneticilik bölümleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($P>0,05$) (Tablo 3). Araştırmaya katılan deneklerin duygusal zekalarına ilişkin kişisel beceri ve uyumluluk puanları bölümler bakımından karşılaştırıldığında, öğretmenlik bölümü öğrencilerinin kişisel beceri ve uyumluluk puanları antrenörlük ve yöneticilik bölümü öğrencilerinin kişisel beceri ve uyumluluk puanlarından anlamlı derecede düşük bulunmuştur ($P<0,05$).

Tablo 1. Araştırmaya katılan deneklerin duygusal zekalarına ilişkin kişisel beceriler, uyumluluk ve stresle başa çıkma için elde edilen puanların cinsiyetler bakımından karşılaştırılması.

	Cinsiyet	N	Ortalama	Std. sapma	Ortalamalar arası fark	t	P
Kişisel Beceriler	Erkek	286	106,60	17,36	1,16	0,720	0,472
	Bayan	196	107,76	17,50			
Uyumluluk	Erkek	286	52,27	8,21	0,34	0,441	0,660
	Bayan	196	52,61	8,51			
Stresle Başa Çıkma	Erkek	286	43,28	7,85	1,97	2,747	0,006*
	Bayan	196	41,31	7,59			

* $P<0,05$

Tablo 2. Araştırmaya katılan deneklerin duygusal zekalarına ilişkin kişiler arası beceriler ve genel ruh durumu için elde edilen puanların cinsiyetler bakımından karşılaştırılması.

	Cinsiyet	N	Sıra ortalamaları	Mann-Whitney U	Z	P
Kişiler Arası Beceriler	Erkek	286	235,99	26401,000	1,327	0,185
	Bayan	196	253,16			
Genel Ruh Durumu	Erkek	286	242,54	28257,500	0,008	0,994
	Bayan	196	242,44			

Tablo 3. Araştırmaya katılan deneklerin duygusal zekalarına ilişkin kişisel beceriler, uyumluluk ve stresle başa çıkma için elde edilen puanların bölümler bakımından karşılaştırılması.

Değişkenler	Kareler toplamı	Ortalama kare	F	P	Farklılık	
Kişisel Beceriler	Gruplar arası	4425,426	2212,713	7,496	0,001*	A-B, A-C
Uyumluluk	Gruplar arası	1052,600	526,300	7,804	0,000*	A-B, A-C
Stresle Başa Çıkma	Gruplar arası	188,135	94,068	1,551	0,213	

*P<0,05 A: Öğretmenlik B: Antrenörlük C: Spor yöneticiliği

Tablo 4. Araştırmaya katılan deneklerin duygusal zekalarına ilişkin kişiler arası beceriler ve genel ruh durumu için elde edilen puanların bölümler bakımından karşılaştırılması.

Değişkenler	Ki-Kare	df	P	Farklılık
Kişiler Arası Beceriler	17,943	2	0,000*	A-B
Genel Ruh Durumu	10,538	2	0,005*	A-B, A-C

*P<0,05 A: Öğretmenlik B: Antrenörlük C: Spor yöneticiliği

Tablo 5. Araştırmaya katılan deneklerin duygusal zekalarına ilişkin kişisel beceriler, uyumluluk ve stresle başa çıkma için elde edilen puanların bireysel ve takım sporları bakımından karşılaştırılması.

Spor grubu	N	Ortalama	Std. sapma	Ortalamalar arası fark	t	P	
Kişisel Beceriler	Bireysel sporla uğraşanlar	212	106,92	17,32	-0,31	-0,19	0,848
	Takım sporları ile uğraşanlar	269	107,23	17,53			
Uyumluluk	Bireysel sporla uğraşanlar	215	52,55	8,50	0,26	0,35	0,730
	Takım sporları ile uğraşanlar	269	52,29	8,22			
Stresle Başa Çıkma	Bireysel sporla uğraşanlar	215	41,90	8,24	-1,02	-1,43	0,155
	Takım sporları ile uğraşanlar	269	42,92	7,42			

*P<0,05

Tablo 6. Araştırmaya katılan deneklerin duygusal zekalarına ilişkin kişiler arası beceriler ve genel ruh durumu için elde edilen puanların bireysel ve takım sporları bakımından karşılaştırılması.

Spor grubu	N	Sıra ortalamaları	Mann-Whitney U	Z	P	
Kişiler Arası Beceriler	Bireysel sporla uğraşanlar	215	234,96	27296,000	-1,061	0,289
	Takım sporları ile uğraşanlar	269	248,53			
Genel Ruh Durumu	Bireysel sporla uğraşanlar	215	239,81	28313,500	-0,308	0,758
	Takım sporları ile uğraşanlar	269	243,75			

Araştırmaya katılan deneklerin duygusal zekalarına ilişkin kişiler arası beceriler ve genel ruh durumu için elde edilen puanlar bölümler bakımından incelendiğinde öğretmenlik, antrenörlük ve yöneticilik bölümleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir (P<0,05) (Tablo 4). Araştırmaya katılan deneklerin duygusal zekalarına ilişkin genel ruh durumu puanları bölümler bakımından karşılaştırıldığında, öğretmenlik bölümü öğrencilerinin genel ruh durumu puanları antrenörlük ve yöneticilik bölümü öğrencilerinin genel ruh durumu puanlarından anlamlı derecede düşük bulunmuştur (P<0,05). Kişiler arası becerilere ilişkin puanların karşılaştırılmasında ise antrenörlük bölümü öğrencilerinin puanları öğretmenlik bölümü öğrencilerinin puanlarından anlamlı derecede yüksek bulunmuştur (P<0,05).

Tablo 5 incelendiğinde, araştırmaya katılan deneklerin duygusal zekalarına ilişkin kişisel beceriler, uyumluluk ve stresle başa çıkma için elde edilen puanlar bireysel ve takım sporları bakımından incelendiğinde bireysel spor yapanlarla takım sporu yapan denekler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (P>0,05).

Tablo 6 incelendiğinde, araştırmaya katılan deneklerin duygusal zekalarına ilişkin kişiler arası

beceriler ve genel ruh durumu için elde edilen puanlar bireysel ve takım sporları bakımından incelendiğinde bireysel spor yapanlarla takım sporu yapan denekler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (P>0,05).

TARTIŞMA

Yapılan bu araştırmada, deneklerin duygusal zekalarına ilişkin kişisel beceriler ve uyumluluk için elde edilen puanlarla kişiler arası beceriler ve genel ruh durumu için elde edilen puanlarda cinsiyetler bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (P>0,05). Stresle başa çıkma için elde edilen puanın cinsiyetler bakımından karşılaştırılmasında, erkekler için elde edilen ortalama puanın bayanlar için elde edilen ortalama puanlardan anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur (P<0,05).

Erdoğan (5) tarafından yapılan çalışmada, kişinin kendi duygularını, güçlü ve zayıf yönlerini, sınırlarını bilmesi ve anlaması olarak belirtilen kendi duygularını anlama bakımından erkek ve bayanlar arasında anlamlı farklılıklar bulunmamıştır. Özdemir (13)' e göre cinsiyet yönünden kişilerin duygusal zekalarının da anlamlı farklılıklar ortaya çıkmamıştır. Öte yandan duygusal zekanın kendini motive etme boyutuna göre anlamlı

farklılık bulunmuştur ve akademik personelin daha yüksek skora sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yaş ve çalışma süresine göre duygusal zekânın hiçbir boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Nikalaou ve Tsaousis (11) tarafından bir ruh sağlığı kurumunda yapılan bir araştırmada, duyguları algılama ve değerlendirme alt ölçeklerinde bayanların erkeklerden daha yüksek puan aldıklarını ortaya koymuştur. Harrod ve Scheer'in (9) gençler arasında yaptıkları çalışmada, duygusal zekâ puanları bayanlarda erkeklere göre anlamlı bir şekilde daha yüksek çıkmıştır. Petrides ve Furnham (14) yaptıkları çalışmada da bayanlar kendi kendilerine yaptıkları değerlendirmelerle gerçek duygusal zekâ ölçümleri karşılaştırıldığında, genel olarak kendileri ile ilgili düşük tahminlerde bulunmalarına karşılık, erkeklerden daha yüksek puan almışlardır. Ayrıca Reich ve Goleman (15) da duygusal zekânın alt boyutları olarak nitelenen özelliklerin cinsiyete göre farklılaştığını, kadınların başkalarının duygularını anlama ve iletişim becerileri yeteneklerinin, erkeklerin de duygularını yönetme ve kendini motive etme yeteneklerinin daha iyi olduğunu vurgulamıştır. Sartorius (16) 'a göre kadınların duygu dünyasıyla erkeklerin duygu dünyası arasında farklar olduğu ortaya konulmuştur. Austin ve Ark.(2) tarafından yapılan bir araştırmada tıp fakültesi birinci sınıfında okuyan öğrencilere duygusal zeka ve empati ölçekleri ve iletişim becerileri ders içeriği hakkında duygularını belirleyen bir çalışma yapılmıştır. Araştırma sonucunda bayanların duygusal zekâsı erkeklere göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan deneklerin duygusal zekâlarına ilişkin uyumluluk, genel ruh durumu ve kişisel beceri puanları bölümler bakımından karşılaştırıldığında, öğretmenlik bölümü öğrencilerinin uyumluluk, genel ruh durumu ve kişisel beceri puanları, antrenörlük ve yöneticilik bölümü öğrencilerinin uyumluluk, genel ruh durumu ve kişisel beceri puanlarından anlamlı derecede düşük bulunmuştur ($P<0,05$). Kişiler arası becerilere ilişkin puanların karşılaştırılmasında ise antrenörlük bölümü öğrencilerinin puanları öğretmenlik bölümü öğrencilerinin puanlarından anlamlı derecede yüksek bulunmuştur ($P<0,05$). Stresle başa çıkma için elde edilen puanların bölümler bakımından karşılaştırılmasında ise öğretmenlik, antrenörlük ve yöneticilik bölümleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($P>0,05$).

Araştırmaya katılan deneklerin duygusal zekâlarına ilişkin kişisel beceriler, uyumluluk, stresle başa çıkma, kişiler arası beceriler ve genel ruh durumu için elde edilen puanlar bireysel ve takım sporları bakımından incelendiğinde bireysel spor yapanlarla takım sporu yapan denekler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($P>0,05$). Son beş yılda duygusal zekâ alanında yapılan çalışmalar; duygusal zekâyı ölçme yöntemlerini belirleme, bir insanın etkili olabilmesi için duygusal zekâ yeteneklerinin önemi, bu yeteneklerin değişik alanlar ve durumlarda uygulanması

ve uyarlanması konularını kapsamaktadır. Bireyin gösterdiği performansı etkilemede duygusal zekânın; akademik zekâ ve uzmanlığa göre daha önemli ve belirleyici bir değişken olduğu saptanmıştır (18).

Duygusal zekâ ile ilgili olarak yapılan çalışmalarda kişinin kendisi ve çevresindekilerin duygularını tanıması, yönetmesi ve duygularını etkin bir şekilde kendi lehine kullanabilmesi, duygusal zekânın bir yaşam becerisi olduğu ve kişiyi başarıya götüren önemli olan bir etken olduğu sonucuna varılmıştır.

KAYNAKLAR

1. Acar F. Duygusal zeka ve liderlik. Erciyes üniversitesi kayseri meslek yüksekokulu sosyal bilimler enstitüsü dergisi, 2002; 12, 53 – 68.
2. Austin E, Evans R, Potte V. A preliminary study of emotional intelligence, empathy and exam performance in first year medical students. Personality and individual differences, 2005; 39, 1395-1405.
3. Doğan S. Çalışan İlişkileri Yönetimi, 1. Baskı, Kare Yayınları, İstanbul, 2005.
4. Doğan S, Demiral Ö. Kurumların başarısında duygusal zekanın rolü ve önemi. Celal Bayar Üniversitesi iktisadi ve idari bilimler fakültesi, yönetim ve ekonomi dergisi, 2007; 14 (1), 209-230.
5. Erdoğan Y. Duygusal zeka' nın bazı değişkenler açısından incelenmesi. Fatih üniversitesi fen-edebiyat fakültesi , psikoloji bölümü. Elektronik sosyal bilimler dergisi, 2008; 7 (23), 62-76.
6. Goleman D. Duygusal Zeka Neden IQ'dan Daha Önemlidir.? 29. Baskı, Varlık Yayınları, İstanbul, 1995.
7. Goleman D, Shapiro L. Duygusal Zeka Nedir. 1998; www.cumhuriyet.com.tr
8. Gürsoy A. Liderlikte duygusal zeka türk silahlı kuvvetlerinde örnek bir uygulama. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Celal Bayar Üniversitesi, Manisa, 2005.
9. Harrod NR, Scheer SD. An exploration of adolescent emotional intelligence in relation to demographic characteristics. Adolescence, 2005; 40, 159-503.
10. Kuter M, Öztürk F. Antrenör ve Sporcu El Kitabı, 2. Baskı, Bağırhan Yayinevi, Ankara, 1999.
11. Nikolaou I, Tsaousis I. Emotional intelligence in the workplace, exploring its effects on occupational stress and organizational commitment. International journal of organizational analysis, 2002; 10 (4), 327-342.
12. Özbaydar S. İnsan Davranışının Sınırları ve Spor Psikolojisi, 1. Baskı, Altın Kitaplar Yayınevi. İstanbul. 1983; 30-31.
13. Özdemir A. Duygusal zeka ve çatışma yönetimi stratejileri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. Üniversitede çalışan akademik ve idari personel üzerine uygulama, Selçuk üniversitesi sosyal bilimler enstitü dergisi, 2007; 18, 393-410.

14. Petrides KV, Furnham A. Gender differences in measured and self estimated trait emotional intelligence. Sex roles, A journal of research, 2000.
15. Reic RB, Goleman D. Questions from the audience, training and development, 1999; 53 (4), 28-2.
16. Sartorius M. Kadınlarda Duygusal Zeka, Birinci Basım, Varlık Yayınları, İstanbul 1996.
17. Svyantek D, Rahim A. Links between emotional intelligence and behavior in organizations, findings from empirical studies. The international journal of organizational analysis, 2002; 10 (4), 299 - 301.
18. Yeşilyaprak B. “Duygusal Zekâ (EQ): İş Performansını Belirleyici Bir Değişken” Verimlilik Dergisi, 2001.
19. Yüksel M. Duygusal zeka ve performans ilişkisi, yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Atatürk üniversitesi, 2006.